

PB161 Programování v jazyce C++

Přednáška 3

Kontejnery

Iterátory

Algoritmy

Nikola Beneš

2. října 2018

Automatická dedukce typů (od C++11)

Specifikátor `auto`

- smíme použít místo typu v místě deklarace
- kompilátor automaticky dedukuje typ podle toho, čím se proměnná inicializuje
- `auto` znamená vždy hodnotu, nikdy referenci
- `auto&` znamená referenci
- `const auto&` znamená konstantní referenci

```
for (auto person : people) { ... }
```

```
for (auto& person : people) { ... }
```

```
for (const auto& person : people) { ... }
```

Automatická dedukce typů (od C++11)

Kdy je vhodné používat `auto`?

- skutečný typ je příliš komplikovaný

```
std::vector<int>::iterator it = vec.begin();  
auto it = vec.begin();
```

- skutečný typ je jasně čitelný z okolního kódu

```
auto ptr = std::make_unique<ListElement>();  
for (const auto& animal : animals) { ... }
```

- nevíme, jaký bude výsledný typ
  - šablony, lambdy

Už jsme viděli

- `std::string`
- `std::vector`
- jednoduchý vstup/výstup

Kontejnery

- objekty, které mohou obsahovat jiné objekty

Iterátory

- inteligentní ukazatele dovnitř kontejnerů

Algoritmy

- operace nad kontejnery nebo jejich částmi

Princip **generického programování** – kontejnery smí obsahovat objekty libovolných typů; algoritmy jsou nezávislé na konkrétním typu.

Kontejnery & iterátory

Typy kontejnerů

Sekvenční

- `array` (C++11) – klasické pole
- `vector` – dynamické pole, může se zvětšovat
- `deque` – obousměrná fronta, rychlé přidávání/odebírání prvků
- `forward_list` (C++11), `list` – zřetěžený seznam

Asociativní

- `set` – uspořádaná množina
- `map` – asociativní pole (slovník), uspořádané dle klíče
- `multiset`, `multimap` – umožňují opakování klíčů
- `unordered_set`, `unordered_map`, `unordered_multiset`, `unordered_multimap` – neuspořádané verze (hash tabulky), C++11

Adaptéry

- `stack` (zásobník), `queue` (fronta), `priority_queue` (prioritní fronta)

Dvojice a ntice

- `pair` – dva objekty různých (nebo stejných) typů
- `tuple` (C++11) – fixní počet objektů různých (nebo stejných) typů

Řetězce

- `string` – fungují podobně jako kontejnery

Šablonové třídy pair a tuple

- deklarace

```
std::pair<int, char> p;  
std::tuple<int, char, std::string> t;  
std::pair<int, char> p1(42, 'x');  
std::tuple<int, char, std::string> t1{ 13, 'z', "Kva" };
```

- přístup k prvkům

```
p.first = 17;  
p.second = 'a';  
std::get<1>(t) = 'x';  
std::get<2>(t) = "www";
```


Užitečné pomocné funkce

- automatická dedukce typů

```
auto p = std::make_pair("James Bond", 007); // jaký je typ?  
auto t = std::make_tuple(1, 1l, 1.0, 1.f); // jaký je typ?
```

- někdy není potřeba, stačí inicializace složenými závorkami
  - `std::tuple`: oficiálně až od C++17, některé překladače i 14

```
void f(std::tuple<int, double, std::string>);  
f({ 3, 3.14, "Pi" });
```

- rozbalení ntice (ntice referencí)

```
std::tuple<int, char, double> getSomething();  
int x; char c; double d;  
std::tie(x, c, d) = getSomething();
```

lecture03_02.cpp, lecture03_03.cpp

Sekvenční kontejnery

`std::array<typ, počet>`

- pevný počet prvků; klasické pole ve stylu C s jinou syntaxí

`std::vector<typ>`

- dynamické pole; rychlé přidávání/odebírání prvků na jednom konci
- použitelné ve většině případů, kdy chceme uchovávat seznam objektů, který se má za běhu programu dynamicky měnit

`std::deque<typ>`

- rychlé přidávání/odebírání prvků z obou konců

`std::forward_list<typ>`, `std::list<typ>`

- zřetěžené seznamy (jednosměrné, obousměrné)
- používejte jen pokud je skutečně potřebujete (typicky mnohem pomalejší než `vector`)

Sekvenční kontejnery (pokr.)

Typické operace

- inicializace, přiřazení, porovnávání (operátory ==, < apod.)
- indexování (operátor [], metoda at())
- empty(), size()
- swap() – prohození obsahu s jiným kontejnerem stejného typu

Vkládání

- push_back(), push_front(), insert() apod.
- varianty s emplace
  - místo vkládaného prvku berou parametry pro konstruktor
  - vytvoří nový prvek a vloží jej
  - může být efektivnější

Práce s iterátory

- begin(), end()

- základní myšlenka: „inteligentní ukazatele“
  - pro vector a string typická implementace: (něco jako) ukazatele
  - jiné kontejnery ale mohou mít složitější iterátory
- různé druhy podle kontejneru
  - sekvenční procházení
  - různé další operace
- různé metody kontejnerů používají iterátory
  - minimálně `begin()` a `end()`, ale často i jiné
  - `begin()` vrací iterátor na začátek kontejneru
  - `end()` vrací iterátor *za konec kontejneru*
- algoritmy používají iterátory

- <https://en.cppreference.com/w/cpp/iterator>

Iterátory pro vector

Syntax:

`std::vector<typ>::iterator` (pro čtení i zápis)

`std::vector<typ>::const_iterator` (jen pro čtení)

```
std::vector<int> vec{ 10, 20, 30 };
```

```
std::vector<int>::iterator vecIt = vec.begin();
```

```
std::cout << *vecIt << '\n'; // vypíše 10
```

```
++vecIt; // posunutí na další prvek
```

```
std::cout << *vecIt << '\n'; // vypíše 20
```

```
--vecIt; // posunutí na předchozí prvek
```

Iterátory pro vector (pokr.)

Procházení vektoru (aneb život před C++11)

```
for (vector<int>::iterator it = vec.begin();
     it != vec.end(); ++it) {
    cout << *it << endl;
    *it = 17;
}
```

// vec.end() ukazuje ZA poslední prvek vektoru

Invalidace iterátorů

- v případě, že se vektor zvětší, přestávají iterátory být platné
- čtěte dokumentaci

Šablonová třída set

- prvky se neopakují
- prvky se dají uspořádat (operátorem <)
- typická implementace: stromy (často *red-black trees*)
- rychlé ($\mathcal{O}(\log n)$) vkládání, mazání, vyhledávání
- iterátory vždy konstantní (neměnitelné)

Operace

- `insert` vrací dvojici `std::pair<iterator, bool>`
  - iterátor na vložený (nebo už existující) prvek
  - `true`, pokud byl prvek vložen
- `erase` může brát hodnotu prvku ...
- ... nebo bere iterátor, příp. rozsah iterátorů
  - pak vrací iterátor na další prvek (od C++11)
- `find` vrací iterátor nebo `end()`
- a další (`empty`, `size`, ...)

Šablonová třída `map`

- asociativní pole, slovník
- mapování klíčů na hodnoty
- uspořádání podle klíčů
- klíče se nemohou opakovat
- funguje podobně jako `set`
- dvojice (klíč, hodnota): klíč se nesmí modifikovat, hodnota ano

Operace

- podobně jako u `set`
- `insert`, `erase`, `find`, ...

Operátor []

- uvnitř operátoru [] je klíč
- pokud záznam neexistuje, automaticky se vytvoří
- používejte opatrně (dávejte přednost spíš insert a find)

```
std::map<std::string, int> namesToUCO;
```

```
namesToUCO["Nikola Benes"] = 72525;
```

```
// přístup k neexistujícímu záznamu jej vytvoří  
if (namesToUCO["James Bond"] == 7) { /* ... */ }
```

```
auto iter = namesToUCO.find("James Bond");  
if (iter != namesToUCO.end()) {  
    cout << iter->second << endl; // vypíše 0  
}
```

lecture03_09.cpp

Algoritmy

- různé užitečné algoritmy
- funkcionální styl programování v C++
- využívá iterátorů – jednotný způsob, jak zacházet s objekty uvnitř kontejnerů
- rozsah (range) – dvojice iterátorů
  - iterátor na první prvek rozsahu
  - iterátor za poslední prvek rozsahu
- algoritmy fungují i s klasickými poli
  - ukazatele fungují jako iterátory
  - ale možná je lepší preferovat `std::array` (C++11)

Algoritmus sort

```
int arr[8] = { 27, 8, 6, 4, 5, 2, 3, 0 };  
std::sort(arr, arr + 8);
```

```
// C++11
```

```
std::array<int, 8> arr2 = { 27, 8, 6, 4, 5, 2, 3, 0 };  
std::sort(arr2.begin(), arr2.end());
```

```
std::vector<int> vec = { 9, 6, 17, -3 };  
std::sort(vec.begin(), vec.end());
```

```
std::vector<int> vec2 = { 9, 6, 17, -3, 0, 1 };  
std::sort(vec2.begin() + 2, vec2.end() - 1); // co se stane?
```

Porovnávání

- implicitně: operátor <
- můžeme dodat vlastní funkci

```
bool pred(int x, int y) { return y < x; }  
std::sort(vec.begin(), vec.end(), pred);
```

- některé porovnávací funkční objekty už máme v knihovně algoritmů připravené

```
std::sort(vec.begin(), vec.end(), std::greater<int>());
```

Poznámka: sort nemusí být stabilní, proto standardní knihovna obsahuje ještě algoritmus `stable_sort`

Algoritmus copy

- zdrojový rozsah, cílový iterátor
- je třeba zajistit, aby v cílovém kontejneru bylo dost místa

```
std::set<int> s = { 15, 6, -7, 20 };
```

```
std::vector<int> vec;
```

```
vec.resize(7);
```

```
// vec obsahuje { 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0 }
```

```
std::copy(s.begin(), s.end(), vec.begin() + 2);
```

```
// vec nyní obsahuje { 0, 0, -7, 6, 15, 20, 0 }
```

- užitečné speciální iterátory `std::inserter` (pro set; volá insert),
`std::back_inserter` (pro vector; volá push_back)

Kopírování (pokr.)

Algoritmus `copy_if` (C++11)

- kopírují se jen objekty splňující daný predikát
  - funkce vracující `bool`

```
bool isOdd(int num) {  
    return num % 2 != 0;  
}
```

```
std::array<int, 5> arr = { 1, 2, 3, 4, 5 };  
std::set<int> s = { -7, 6, 15, 20 };
```

```
std::copy_if(s.begin(), s.end(), arr.begin(), isOdd);
```

```
// arr nyní obsahuje { -7, 15, 3, 4, 5 };
```

Další užitečné algoritmy

Algoritmus transform

- kopírování s modifikací
- dvě varianty
- první varianta: unární funkce jako parametr (*map*)
- druhá varianta: dva zdroje, binární funkce (*zipWith*)

Algoritmus accumulate (hlavičkový soubor <numeric>)

- sečte všechny objekty v zadaném rozsahu pomocí operátoru +
- umožňuje dodat vlastní funkci místo +
- počáteční hodnota
- akumulace probíhá zleva (*foldl*)

... a mnohé další

- *find*, *find_if*, ...
- *fill*, *generate*, *iota*, ...
- atd.

- algoritmy často berou jako (volitelný) parametr funkci
- ve skutečnosti to může být komplikovanější objekt, tzv. *funkční objekt*
  - objekt třídy s přetíženým operátorem ()
  - o tom později

Lambda funkce (od C++11)

```
std::vector<int> v = { 10, 7, 5, 4, 2, 3 };  
int oddCount = std::count_if(v.begin(), v.end(),  
    [](int x){ return x % 2 == 1; });
```

lecture03_12.cpp, lecture03_13.cpp

Syntax

[zachytávání] (parametry) -> návratový typ { tělo funkce }

- zachytávání:
  - [] nic
  - [x] proměnnou x hodnotou
  - [&x] proměnnou x referencí
  - [x, &y] proměnnou x hodnotou a proměnnou y referencí
  - [=] všechny proměnné vyskytující se uvnitř těla funkce hodnotou
  - [&] všechny proměnné vyskytující se uvnitř těla funkce referencí
- co se smí vynechat?
  - návratový typ – pak se dedukuje automaticky podle **return**
  - parametry – pak je bez parametrů, tj. totéž jako ()

<https://kahoot.it>